

Když se vláda obává lidí, máme svobodu. Když se lidé obávají vlády, máme tyranii.

Thomas Jefferson

Wikipedii máme díky Rakušanům!

DICK CLARK

Wikipedii, devátém nejnavštěvovanějším místě na internetu, můžeme říct mnoho špatných věcí. Kritici například namítají, že encyklopedie, kterou může editovat kdokoliv, je náchylná k nekonečným chybám.

Tyto kritiky byly vzneseny při založení Wikipedie v roce 2001. Přesto nyní Wikipedie obsahuje 8,2 milionu článků v 253 jazycích. Anglická verze obsahuje kolem 2 milionů článků a celkový rozsah je patnáctkrát větší než Encyklopedie Britannica. Wikipedie je nejrozsáhlejší encyklopedie v historii lidstva.

Založil ji Jimmy Wales (přezdívaný „Jimbo“), bývalý manažer financí na Auburn University, poté, co mu americký ekonom a člen Ludwig von Mises Institute Mark Thornton navrhnul, aby si přečetl „The Use of Knowledge in Society“, dnes již proslavenou esej od ekonomu rakouské školy a libertariána Friedricha von Hayeka. Nosnou myšlenkou eseje je tvrzení, že ceny na trhu reprezentují spontánní řád, který vzniká z interakce jedinců s rozdílnými cíli a tužbami a umožňuje jim spolupracovat, aby dosáhli svých komplexních cílů. Podle rozhovoru v červnovém vydání magazínu Reason to byl tento Hayekův vhled, který Walese vedl k založení Wikipedie. Ona vznešená vize, která inspirovala Walese? „Představte si svět, v němž má každá osoba volný přístup k veškerým lidským znalostem. Přesně na tom pracujeme.“

Zatímco tento konečný cíl ještě zdaleka nedozrál, o rozsahu a užitečnosti Wikipedie není pochyb. Ti, kteří zavrhlí myšlenku, že encyklopedie editovatelná kýmkoliv by mohla soutěžit s tradiční monolitickou encyklopedií napsanou experty a organizovanou profesionálními editory, byli zcela jistě šokováni, když magazín Nature publikoval článek, v němž porovnal Wikipedii s Britannicou. Článek došel k závěru, že články na Wikipedii jsou přesností a podrobností srovnatelné se starší papírovou encyklopedií.

Podle studie Pew Research Center je

Wikipedia zdaleka nejpopulárnější vzdělávací místo na webu s téměř čtvrtinou celkového počtu přístupů k takovýmto stránkám. Podle této studie se „Wikipedia stala číslo jedna jako nejnavštěvovanější externí stránka po zadání vyhledávání na Googlu s více než polovinou spojení přicházejících z vyhledávače.“ Tato čísla nezahrnují přístupy na stránky, které využívají obsah Wikipedie, jako třeba Ask.com.

Takovéto využívání je zdarma díky speciální licenci, kterou všichni přispěvatelé přijímají při modifikaci obsahu. GNU Free Documentation Licence (GFDL) umožňuje bezplatnou reprodukci v originální i pozměněné formě i pro ziskové účely. Zatímco některý obrazový materiál je používán pod „fair-use doctrine“, drtivá většina obrázků a textu podléhá pouze GFDL.

Jak je možné, že takováto decentralizovaná – dokonce anarchická – struktura, složená z editorů jednajících nezávisle a pro jejich vlastní účely, ústí v napros-

to užitečný zdroj? Odpověď jde zpět k Hayekovské inspiraci tohoto projektu. Protože editoři mají z přispívání jak duševní uspokojení, tak hmotný užitek, projekt ve svém růstu začal zahrnovat pojistky, které garantují, že se bude vyvíjet pozitivním směrem – k obsáhlým a přesným příspěvkům, které se odvíjejí od spolehlivých a ověřitelných zdrojů.

Wikipedii lze vhodně popsat jako systém obecného soukromého práva. Encyklopedie má základní politiky – ústavu Wikipedie – která vyžaduje, že příspěvky budou psány bez hodnotových soudů (nestranně), používat ověřitelné zdroje a nebudou zahrnovat primární výzkum. Méně konkrétní jsou „směrnice“, což jsou pravidla založená na obecně přijímaných interpretacích základních politik – velmi podobná soudním precedentům v anglosaském právu – které uživatelům pomáhají přispívat v souladu s ústavou. Směrnice

(Pokračování na str. 2)

Společenská spolupráce

SHELDON RICHMAN

Na posledním letním kurzu pokročilé rakouské ekonomie několik řečníků zmínilo, že Ludwig von Mises zvažoval, že by svoji knížku, která se nakonec jmenuje *Lidské jednání (Human Action)*, nazval jinak. Jak? Společenská spolupráce (*Social Cooperation*).

Už jsem to slyšel dřív, ale tentokrát mi přitom přišla na mysl otázka: Bylo by naše hnutí za volný trh vnímáno okolním světem jinak, kdyby Mises zvolil pro svoji hlavní knihu jiný název? Když je otázka formulována takto úzce, tak odpověď nejspíš bude: ne. Zkusme otázku tedy rozšířit: Bylo by naše hnutí za volný trh vnímáno jinak okolním světem, kdyby jeho dominantním tématem byla společenská spolupráce, spíš než nehezky znějící individualismus, spoléhání se na sebe, nezávislost a další podobné výrazy, které s oblibou používáme.

Možná.

Není žádnou záhadou, proč tento jiný název knihy Mises zvažoval. Nepočítal jsem se s tím, ale hádám, že společenská spolupráce (nebo „lidská spolupráce“) je druhým nejpoužívanějším pojmem celé knihy. Nejčastějším je nejspíš „dělba práce“, což je ale jen jiný způsob, jak vyjádřit pojem „společenská spolupráce“. *Lidské jednání je právě o společenské spolupráci, jinak by nebylo o ničem.* První téma, kterým se Mises – po úvodní části, která se věnuje samotné podstatě jednání, je – spolupráce. Kapitola „Spolupráce ve společnosti“ začíná těmito slovy: „Společnost je jednání ve shodě, spolupráce. ... nahrazuje spolupráci izolovaný život jednotlivců (který si můžeme přinejmenším představovat). Společnost je dělba práce a spojení práce.

(Pokračování na str. 2)

Wikipedii...

(Pokračování ze strany 1)

jsou obecně respektovány, protože byly komunitou přijaty jako vhodné prostředky, jak se vyhnout sporům, a tak umožňují více energie věnovat produktivním cílům. Pod směrnicemi jsou „eseje“, které jsou zamýšlením uživatelů nad jistými spory či neefektivnostmi systému.

Kdykoliv se objeví spor ohledně obsahu, existuje několik způsobů, jak ho rozřešit. Komunita vytvořila „Diskuzi třetího názoru“, kde mohou editoři získat externí pohled na spor. Též existuje „Výzva ke komentáři“, kde může editor požadovat vyjádření mnoha členů komunity, zejména služebně starších editorů, jejichž názory mají obvykle větší váhu než názory nováčků. Také je k dispozici smířící řízení a rozhodčí soud, jež řeší komplexnější a déle trvající neshody a které se odvolávají k precedentům.

Podobnost Wikipedie s tržní dynamikou je nejlépe vidět na relativně bezvýznamných článcích, které mnoho lidí považuje za slabou stránku projektu. Ve článcích o garážových skupinách třetí třídy a ostatních tématech, o něž je omezený zájem, lze často najít faktické a pravopisné chyby mnohem více než v často navštěvovaných článcích jako třeba „Anglie“ nebo „Barry Bonds“. Mnohem větší poptávka po posledně jmenovaných tématech zajišťuje, že mnohem více očí bude čistit tyto příspěvky od chyb.

Protože je Wikipedie otevřená pro editaci každému, dává smysl, že navštěvovanější témata přitahující více potenciálních editorů budou mít větší kvalitu. Spíše než selhání je toto svědectvím o efektivní alokaci zdrojů, kterou Wikipedie provádí. Jako každý jiný projekt má omezené množství zdrojů, které může věnovat různým aktivitám. Je pozitivní, že nejčtenější články jsou zároveň ty nejkompletnější a nejspolehlivější.

Celý systém, který je nesmírně komplexní a robustní pro přispívajícího editora, je pozoruhodně jednoduchý pro uživatele, který pouze chce najít informace o něčem, co ho zajímá. Pokud je člověk trochu obezřetný při přijímání informací z Wikipedie a pokud informace hledá dále z citovaných zdrojů, je Wikipedie výjimečným zdrojem informací pro naši generaci.

Přeložil Ondřej Moravec.

Originál původně vyšel

na stránkách Ludwig von Mises Institute,
překlad na blogu překladatele
<http://myego.cz/blog/ds>

Pozn. překl.: Jimmy Wales se stejně jako například George Reisman nebo Alan Greenspan otevřeně hlásí k objektivismu Ayn Rand jakožto své vedoucí filozofické pozici. Svou dceru pojmenoval Kira, po hrdince románu Ayn Rand *We the living*. Politicky se považuje za libertariána.

Společenská...

(Pokračování ze strany 1)

Ve své schopnosti být jednajícím tvorem se člověk stává společenským tvorem.

Lepší život můžeme žít právě díky spolupráci a dělbě práce. Mises přirozeně kladl důraz na potřebu míru, jelikož absence míru znamená rozpad této životně důležité spolupráce. To staví Misesa do pacifistické tradice klasického liberalismu spolu s Richardem Cobdenem, Johnem Brightem, Frédéricem Bastiatem, Herbertem Spencerem a Williamem Grahamem Sumnerem. Mises ve své knize *Liberalismus napsal*:

Liberální kritika argumentů hájících války je fundamentálně odlišná od kritiky z humanistických pozic. U liberálů kritika války stojí na premise, že mír, a nikoliv válka, je matkou všeho. ... Válka jen ničí, nic tvořit nemůže. ... Liberál nesnáší válku. Nikoliv jako humanista, navzdory tomu, že může mít pozitivní důsledky, ale proto, že má jen škodlivé důsledky.

Vzhledem k Misesově orientaci není překvapující, že věnuje tolik pozornosti tomu, co nazývá ricardiánský zákon sdružování (Ricardian Law of Association). V ekonomii je to známo spíše jako zákon komparativní výhody (či nákladů), který říká, že dvě smluvní strany mohou vydělat na obchodu i tehdy, když je jedna ze stran efektivnější ve výrobě všech statků, které chtějí obě strany.

Klíčem k chápání tohoto zákona jsou náklady obětované příležitosti. Představme si právníka, který vydělává 500 dolarů

za hodinu a umí také nejlépe a nejrychleji psát na počítači. I pro něj bude výhodnější, pokud si na přepisování textů najme sekretářku. Proč? Protože každá hodina, kterou tento právník stráví přepisováním textů, místo aby se věnoval právníkové praxi, ho bude stát 500 dolarů, minus co vydělá přepisováním textů. Sekretářka takto velké náklady obětované příležitosti nemá.

Takže oba, právník i sekretářka vydělají na tom, když se domluví na spolupráci. To platí i pro skupiny lidí – a tedy i pro státy. Lidé zjistí, že je pro ně přínosné, když se soustředí na to, v čem jsou – komparativně (relativně) nejefektivnější, resp. v čem jsou nejméně neefektivní a plody práce vzájemně smění. Výsledkem bude, že se vyprodukuje více věcí.

Tento ekonomický zákon je důležitou součástí argumentace ve prospěch volného mezinárodního obchodu, protože je odpovědí na námitku, že nějaký národ, který nedokáže nic dělat nejefektivněji (v absolutní míře) ve srovnání s ostatními, bude ponechán stranou světové ekonomiky. Mises ovšem pochopil, že zákon komparativní výhody je jen aplikací širšího zákona sdružování. Jak píše v *Lidském jednání*:

„Sdružovací zákon nám umožňuje pochopit síly, jež vedou ke vzrůstajícímu prohlubování lidské spolupráce. Pochopíme, jaká motivace přiměla lidi, aby se v boji o získání omezených zásob prostředků obživy, které poskytuje příroda, nepovažovali za soupeře. Uvědomíme si, co lidi nutilo a stále nutí, aby se navzájem sdružovali za účelem spolupráce. Každý krok kupředu na cestě k rozvíjenějšímu způsobu dělby práce slouží

zájmu všech zúčastněných. Abychom pochopili, proč člověk nezůstal samotářem, který by jako zvířata slídlil po potravě a úkrytu pouze pro sebe a nanejvýš ještě pro ženu či muže a své nesamostatné potomky, nemusíme se odvolávat na zázračný zásah božstva nebo na bezobsažnou tezi o vrozeném nutkání ke sdružování. Faktorem, který dovedl primitivní společnost a každodenní dřinu k prohloubení spolupráce, je lidské jednání, které je vnitřně hnáno k vyšší produktivitě práce dosahované při dělbě práce.“

Tato zdánlivě jednoduchá myšlenka vede k nesamozřejmým závěrům. V důsledku rozšiřující se spolupráce lidské bytosti soutěží v *produkcii*, nikoliv ve *spotřebě*. Mises to vyjádřil větou, která je mojí nejoblíbenější v celém *Lidském jednání*: „Skutečnost, že nějaký spoluobčan chce získat boty stejně jako já, nečiní pro mě získání bot těžším, nýbrž jednodušším.“ Rozšíření spolupráce znamená též obchodování s cizinci na velké vzdálenosti – což je další motivace pro mír.

Bohužel důraz na spolupráci nepatří mezi to, co ne-libertariáni pravděpodobně „vědí“ o ekonomii volného trhu a normativní filosofii svobody. Spíš si naši filosofii spojují s „drsným individualismem“ než se „společenskou spoluprací“. Nepochybují, že hlavní příčinou tohoto vnímání je, že naši oponenti, kteří mají hlubší znalosti o rakouské ekonomii, záměrně vytváří pokřivený obraz ryzího liberalismu. Když americký prezident Bill Clinton ve své „Zprávě o stavu Unie“ v roce 1996 prohlásil: „Doba velké vlády skončila“, tak k tomu ještě dodal: „...“

ale nemůžeme se vrátet zpět do doby, kdy se každý staral jen o sebe." Jenže lidské bytosti byly vždy společenskými (politickými) tvory. Neexistovala žádná „doba“, kdy se muži a ženy starali jen o sebe. Volba stojí mezi svobodnou spoluprací a vynucenou spoluprací.

Vím, že libertariáni a zastánci volného trhu zdůrazňují důležitost dělby práce. Nicméně jsme přesto částečně zodpovědní za špatné vnímání naší filosofie ze strany veřejnosti. Naše rétorika příliš často svádí, byť nesprávně, k interpretaci, že voláme po tom, aby si jednotlivci dělali vše sami. Rozumím významu pojmů „individualismus“, „spoléhání se na sebe“

a „nezávislost“, nicméně měli bychom si uvědomit, že jejich zdůrazňování může vést k nežádoucím karikaturám liberálního ideálu coby lidí, kteří zanevřeli na společnost a chtějí žít jen ve svém srubu nezávisle na společnosti.

Všichni zápasíme s nejistou budoucností. Společenská spolupráce nezpochybnitelně činí tento úkol jednodušším, než kdybychom se pokoušeli řešit věci sami. Proto si lidé vytvořili všelijaká vzájemná společenství a podporující spolky. Kromě party a přátelství tato společenství poskytují to, co si usurpoval a za použití donucení a s mizernou kvalitou dělá stát: Poskytuje ostrovy relativního bezpečí v moři nejistoty.

Nenechme se zmást, když lidé podporují sociální stát. Je to proto, že nikde nevidí lepší alternativu založenou na dobrovolnosti. Zde je prostor pro libertariány.

Libertariáni by mohli snadněji přesvědčovat veřejnost o svých ideálech, kdyby zdůrazňovali, že svoboda vytváří spoustu nápaditých cest spolupráce ke vzájemné podpoře, a že když našim životům dominuje vláda, tak je ve skutečnosti společenská (sociální) spolupráce v ohrožení.

Sheldon Richman je šéfredaktorem časopisu Freeman. Převzato z The Freeman Listopad 2011. Přeložil Petr Mach.

Za obchodní deficit si Američané mohou sami

PETR MACH

Politici všude na světě nemají rádi deficit obchodní bilance. Vidí v něm ztráty pracovních míst ve prospěch ciziny. Tak se často snaží deficitu obchodní bilance bránit – obchodními překážkami, intervenováním do měnového kurzu, kampaněmi za kupování domácího zboží apod. Taková snaha je ale marná a škodlivá. Pokud nějaké vládě obchodní deficit vadí, měla by si nejprve zamést před vlastním prahem.

Ukažme si to na příkladu Spojených států a Číny.

Američanům vadí, že se dováží více zboží z Číny do Ameriky než naopak. Na obchodní deficit ale vždy musí být dva. Jeden, kdo zboží prodává (v tomto případě Číňani) a další, kdo zboží kupuje (zde Američani). Obviňovat z deficitu jen jednu stranu kontraktu je hloupost.

Když američtí dovozci kupují čínské zbo-

ží, potřebují čínské peníze – juany. Když Američané kupují juany, musí být na druhé straně Číňané, kteří nakupují dolary. Není možné, aby někdo prodal dolar, aniž by ho od něj někdo koupil. Když Číňané kupují dolary, musí je za něco utratit. Platební bilance jako celek musí být vždy v rovnováze. A co že Číňani dělají se získanými dolary, když (jak ukazuje statistika) nekupují tolik amerického zboží jako Američani čínského?

Číňané kupují americké dluhopisy. I na nákup amerických dluhopisů musí být dva. Kupují je Číňané a prodávají je Američani. Američané nabízejí tolik dluhopisů proto, že nejsou schopni hospodařit s vyrovnáním rozpočtem. Kdyby Američané nedělali vládní dluhy, nemohli by Číňané kupovat americké dluhopisy. A tudíž by Američané s Čínou neměli obchodní deficit.

Ekonomové už stovky let vysvětlují politikům podstatu jevu zvaného obchodní deficit a politici to stovky let nejsou schopni pochopit.

Půjčete mi, koupím si od vás kolo

Nesmyslnost stížností na obchodní deficit lze ukázat na následujícím příkladu:

Představme si, že bych vám vypsals směnku na 10 tisíc korun. Vy byste mně za ni svěřili své peníze a já si od vás za deset tisíc korun koupím kolo. Co byste mi asi řekli, kdybych vám pak nadával za to, že mám s vámi obchodní deficit a že si navrch střídáte moje dluhopisy?

Přesně takto je to mezi Čínou a Amerikou. Nedivme se tedy Číňanům, že si amerických nářků na obchodní deficit shovívavě nevšímají.

Petr Mach je ekonom a předseda Strany svobodných občanů

DOPIS ČTENÁŘE

Dopis je reakcí na článek Pavla Rysky „Povinné přilby na všechno“ dostupný na www.nechtenasbyt.cz, vyjadřuje názor autora a nebyl nijak redakčně upraven

17. října 2011

Vážená redakce,
přečetl jsem si ve Vašem měsíčníku Laissez-faire z května 2011, který jsem měl tento měsíc v poště v PSP, článek Pavla Rysky „Povinné přilby na všechno“ a rád bych se k němu vyjádřil.

Nikdo nechce nasadit celému národu na hlavu helmy na lyže...

Jedná se o obdobu dnes platného zákona o nošení přileb pro cyklisty do 18ti let...

Takže pro svobodu člověka v jeho rozhodování zrušíme povinné používání helmy na motocyklech, bezpečnostních pásů v automobilech apod.?

Dopravní nehody a charakteristika jejich úrazů je velice obdobná jako u lyžařů, snowboardistů a cyklistů.

A nejde jen o dotyčného zraněného ale i o utrpení lidí, kteří si poraní hlavu a po celý další život se musí o ně někdo starat. Doporučuji si přečíst výsledky práce odbor-

níků o. s. Cerebrum, které tyto problémy řeší, a čerpal jsem zčásti i od nich.

Záměrně se nezmiňuji o financích, které nás tyto někdy zbytečně nešťastné úrazy stojí, neboť pro mě jsou opravdu peníze v tomto na posledním místě. Daleko podstatnější je pro mě utrpení většinou mladých lidí a jejich okolí. A to je hlavní záměr mnou a mými kolegy, což jsou většinou sportovci a lékaři sociologové, připravovaného návrhu zákona.

A poslední dovětek: tento návrh bude řešit nejen helmy, ale celkově bezpečný pohyb na horách.

Rudolf Chlad, poslanec PSP ČR

(NEJHLOUPĚJŠÍ) VÝROK MĚSÍCE

„Média se nemají ptát, proč financovat umění z daní poplatníků, ale mají to konstatovat jako fakt.“
Jan Svěrák (MF DNES, 15. 12. 2011)

Tak reagoval režisér Jan Svěrák na dotaz novinářky, proč si myslí, že by jeho podnikatelské záměry měli financovat daňoví poplatníci. Podle Svěráka film není jen zboží, ale je to i společenská reflexe, a tudíž musí být dotovaný. Panu Svěrákovi musíme říct, že dotovaná společenská reflexe je protimluv. Nemusíme vzpomínat na kulturní komise za komunismu, abychom to pochopili. Stačí se podívat na kritéria dnešních kulturních komisí, které přidělují dotace z „programu podpory filmového průmyslu“ v objemu půl miliardy korun. Citujme jedno z kritérií, na jehož základě lze žádat o podporu: „film reflektuje významnou českou nebo evropskou hodnotu, jako je kulturní rozmanitost / solidarita / rovnost / ochrana menšin nebo lidských práv / tolerance / ochrana životního prostředí.“ Ve svobodné společnosti není nutné, aby se film zaplatil ze vstupného a z reklamy. Když chce umělec tvořit v rozporu se vkusem diváků, má na to právo. Může si na ztrátový film vydělat jinou činností, může poprosit ostatní o podporu. Nemá ale právo brát peníze od daňových poplatníků pod hrozbou odsouzení k odnětí svobody, když nezaplatí. (pm)

KDO JSOU SVOBODNÍ?

Strana svobodných občanů usiluje o nezávislý stát svobodných občanů. Vystoupení z EU, volný mezinárodní obchod, nízké daně, minimální byrokracie a tím i minimální korupce, to je republika, jakou si ji přejeme mít. Česká republika MŮŽE být druhým Švýcarskem.

Konec zdražování

Svobodní odstraní všechny zákony, které zvyšují vybrané podnikatele na úkor spotřebitelů. Elektřina i benzín budou levnější, když se odstraní zvýhodňování biopaliv nebo solárních a větrných elektráren.

Nízké daně a žádné dotace

Stát bere lidem zbytečně moc peněz, zbytečně moc přerozděluje a nevyhnutelným výsledkem je korupce. Pro Svobodné je zrušení několika daní a dotací základem svobodného občana a omezení korupce.

Nechceme euro, zachováme korunu

Euro způsobilo evropským zemím jen útrapy. Nechceme, ani abychom jednou čerpali záchranné půjčky, ani abychom je jiným poskytovali. Česká republika si má nechat vlastní měnu.

Důchodová reforma bez zvyšování daní

Lidé mají dostat možnost vyvázat se ze stávajícího důchodového systému: platit státu méně a očekávat jen základní důchod. Žádné povinné spoření do fondů, žádné zvyšování DPH.

Vystoupit z EU, abychom byli svobodní

Volný obchod bez byrokracie, bez směrnic a nařízení, bez eura a mezinárodních penězovodů. Země jako Andora nebo Švýcarsko také nejsou v EU. Budme opět nezávislým státem.

Vyrovnaný rozpočet

Stát má utrácet jen tolik peněz, kolik vybere od občanů. Vlády včetně této poslední zadlužují naši zemi a to musí skončit. Jen vyrovnaný rozpočet odvrátí cestu ke státnímu bankrotu.

Souhlasíte s myšlenkami Svobodných?

Jak podpořit Svobodné v následujících volbách?

Jak se stát členem Svobodných?

Vše najdete na www.svobodni.cz

Jako neparlamentní strana Svobodní nečerpají peníze ze státního rozpočtu a na kampaně se skládají členové a příznivci. Členové se do strany registrují přes internet a přes internet také hlasují o svých kandidátech. Díky tomu strana nemá prakticky žádné výdaje na provoz.

Petr Mach
předseda Svobodných

**STRANA
SVOBODNÝCH
OBČANŮ**

www.svobodni.cz

Laissez-Faire, měsíčník pro svobodu jednotlivce. Čte se [lese-fér]. Vydává: občanské sdružení Laissez Faire. Adresa: Anny Rybníčkové 1, 155 00 Praha 5. Tel.: 777 848 037, smetka@nechtenasbyt.cz. Redakční rada: Petr Mach, Radim Smetka, Jaroslav Bachora. Internetový archiv: <http://www.nechtenasbyt.cz>. Číslo účtu: 1011153517/5500. Náměty, články, reakce, zájem o předplatné, zájem o inzerci uvádějte na výše uvedený kontakt. Registrace MK 8183. ISSN 1212-8597

**Být jenom nejlepší
ve státní maturitě
vám bude v životě
k ničemu.
Nabízíme víc.**

ZVEME VÁS NA DNY OTEVŘENÝCH DVĚŘÍ
WWW.PORG.CZ

**GYMNÁZIUM
A ZÁKLADNÍ
ŠKOLA**

**PORG
Libeň**

**Nový
PORG**

**PORG
Ostrava**

